

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Nieuws over *Disciseda*

De recente vondst van een nieuwe vindplaats van de Kleine Kop-op-schotel *Disciseda candida* (Schw.) Lloyd is een goede aanleiding om de lezers weer eens te vergasten op het wel en wee van *Disciseda* in Nederland. Eerdere vondsten van *Disciseda*'s in dit duingebied zijn beschreven in Coolia 32 en 33 (Jalink, 1989 & 1990).

De nieuwe vindplaats van *Disciseda candida* ligt aan de rand van een niet al te druk pad in het wandelgebied van de Meijendelse duinen (kmhok: 84/460). De duintjes ter plaatse zijn kalkrijk en sterk geaccidenteerd. De begroeiing bestaat hoofdzakelijk uit mostapijen, verspreide kwijnende Duindoorns en hier en daar een Meidoorn en Zomereik. Vanuit deze begroeiing heeft een mat van Klauwtjesmos (*Hypnum cupressiforme* s.l.) zich uitgebreid over een deel van het zandpad. Op dit mos vond ik op 9 september 1992 een prachtig exemplaar met goed ontwikkelde schotel. Meer dan één was er ondanks uitgebreid zoeken niet te vinden.

De vindplaats van *Disciseda candida* bij een Vogelringstation Meijendel (kmhok: 82/461) heeft nooit meer wat opgeleverd dan het ene vruchtlichaam dat daar op 15-1-1989 is gevonden. Maar een van de vinkers, Lab Wanders, heeft deze zomer weer op dezelfde vinkenbaan maar op een andere plaats ruim 20 meter verder maar liefst 5 exemplaren gevonden. Het bijzondere van deze vondst is dat de vruchtlichamen nu op het meest intensief betreden gedeelte van deze vinkenbaan stonden. De vondst is gedaan op 22 augustus en enkele van de exemplaren zien er nog goed vers uit.

Ook over *Disciseda bovista* (Klotzsch) P.Henn. valt wel wat te melden. De vindplaats in de voormalige meeuwenkolonie (kmhok: 83/462) is nog steeds produktief zij het op wat bescheidener schaal dan in 1989. Toen werden in de periode van 15 januari tot en met eind februari ca 15 exemplaren aangetroffen. Sommige daarvan waren waarschijnlijk al overjarig. Ze vormden een onduidelijk heksenkring met een diameter van circa 7 meter.

Sinds de ontdekking is deze vindplaats vrijwel maandelijks onderzocht. Op 11-2-1990 stond er een nieuw exemplaar. Daar bleef het bij. Het jaar 1991 leverde helemaal geen nieuwe exemplaren op. Wel stonden er nog steeds de exemplaren uit 1989. De vruchtlichamen blijken zeer persistent want ze staan er nog steeds en zijn dus al minstens 3½ jaar oud. Op 6-9-1992 stonden er ineens ook weer twee verse exemplaren. Het mycelium leeft dus nog, hoewel een deel van de vindplaats vertrappt is door de fjordenpaarden die de duinbeheerder heeft ingezet tegen de oprukkende vergrassing en verstruiking van het duin.

Een tweede recente vindplaats in de Bierlapvallei (kmhok: 84/461) van *Disciseda bovista* is ontdekt tijdens de N.M.V.-excursie van 12-5-1990 naar Kijfhoek en Bierlap en is gemeld in Coolia 34 (Chrispijn & Jansen, 1991). Ook deze

vindplaats ligt weer aan de oostzijde van een Meidoornbosje, nu in een rommelige strook tussen een oud Rode Bosmierennest en een wandelpad. Verspreid staan enkele totaal verpieterde Duindoortjes en op de bodem weer mostapijt van voornamelijk Klauwtjesmos. In totaal waren er circa 5 exemplaren, waarschijnlijk allemaal overjarig. Een jaar later en alweer tijdens een N.M.V.-excursie, 5-5-1991 stonden er drie min of meer verse exemplaren. Sindsdien zijn er geen nieuwe meer bijgekomen. Ook deze vindplaats wordt beïnvloed door de paarden.

Van elk van beide soorten zijn nu dus twee recente vindplaatsen bekend en de vindplaats bij de vinkenbaan betreft zelfs twee verschillende mycelia. Alle recente vindplaatsen bevinden zich in duinen van Meijndel en drie daarvan in het sinds kort begraasde gebied.

Leo Jalink.

LITERATUUR

Jalink, L.M., 1989. Kop-op-schotel (*Disciseda*) nog niet uitgestorven. *Coolia* 32(3): 55-59.

Jalink, L.M., 1990. Nogmaals over het microscopisch verschil tussen *Disciseda*'s en *Bovista* (*plumbea* & *nigrescens*). *Coolia* 33(2): 55.

Chrispijn, R. & E. Jansen, 1991. De excursies van de N.M.V. in 1990. *Coolia* 34(3): 65-75.

BOEKBESPREKINGEN

M.E. Noordeloos, 1992. *Entoloma* s.l. Fungi europaei 5. 760 pags, 88 kleurenplaten. Uitsluitend verkrijgbaar bij de uitgever en te bestellen door overmaken van 111.000 Italiaanse lires op giro 12 69 62 17 ten name van Giovanna Biella, I-21047 Saronno, Italië.

In dit boek, het vijfde in de bekende Italiaanse serie *Fungi europaei*, wordt een overzicht gegeven van alle tot nu toe bekende *Entoloma*-soorten in Europa. Het boek is tweetalig, Italiaans en Engels, alle sleutels en beschrijvingen van alle soorten worden in deze twee talen gegeven. In totaal worden 246 soorten uitgebreid beschreven; net als in de andere delen van deze serie wordt ook van iedere soort de originele beschrijving gegeven. 167 soorten worden in kleur afgebeeld. De meeste afbeeldingen zijn aquarellen van de hand van Vello Liiv, een Estlandse *Entoloma*-liefhebber, die tijdens de werkweek in Herkenbosch van 1991 enkele van zijn werken heeft laten zien. Van veel soorten worden er ook lijntekeningen gegeven met de belangrijkste kenmerken.

Alle kennis betreffende deze interessante groep paddestoelen is nu in één band bijeen gebracht. Een verbetering ten opzichte van de vroegere situatie waarbij de beschrijvingen over verschillende werken verdeeld waren (zie bijv. Noordeloos, M.E., 1987. *Entoloma* (Agaricales) in Europe. Beih. Nova Hedwigia 91). Voor Nederlandse mycologen biedt dit standaardwerk meer dan deel 1 van de Flora agaricina neerlandica, al was het alleen maar door de kleurenplaten.